

Rodzaje stylizacji w tekście

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz, *Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego*, Paryż 1832, s. 5–6.
- Źródło: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *O Marysi "Dalekiej"*, [w:] tegoż, *Na Skalnym Podhalu. Wybór*, oprac. J. Kolbuszewski, Wrocław 1998.
- Źródło: Michał Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*, Warszawa 2017, s. 25.
- Źródło: Sylwia Chutnik, *Biedne dzieci patrzą na biednych dorosłych*, [w:] S. Chutnik i in., *Nie pytaj o Polskę*, Kraków 2009, s. 13.
- Źródło: Henryk Sienkiewicz, *Potop*, Warszawa 1972.
- Źródło: Julian Tuwim, *Ślusarz*, [w:] *Cyganka oraz inne satyry i humoreski prozą, teksty kabaretowe i aforyzmy*, Warszawa 2011.
- Źródło: Edward Redliński, *Konopielka*, Warszawa 1973.
- Źródło: Józef Ignacy Krasiński, *Stara haśń*, Wrocław 2017.

- Źródło: Józef Ignacy Krasiński, *Stara baśń*, Wrocław 2017.
- Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, Warszawa 1975.
- Źródło: D. Zdunkiewicz-Jedynak, *ABC stylistyki*, [w:] *Polszczyzna na co dzień*, red. M. Bańko, Warszawa 2006, s. 91–92.

Rodzaje stylizacji w tekście

Nastrój

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Na przestrzeni wieków wielu wybitnych europejskich pisarzy korzystało z intertekstualnych zabiegów, wyraźnie naśladujących styl charakterystyczny dla konkretnych dzieł (jak np. Biblia), epok oraz swoich wielkich poprzedników (jak np. Homer). W ten sposób wielu autorów usiłowało zbudować odpowiedni klimat lub sieć skojarzeń, a nawet prowadzić swoistą grę intelektualną z czytelnikiem czy innym autorem oraz włączyć się w żywy nurt tradycji literackich i artystycznych. Jednym z mistrzów takiej stylizacji był Adam Mickiewicz:

” Adam Mickiewicz

Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego

Księgi Narodu Polskiego. Od początku świata aż do umęczenia narodu polskiego

1. Na początku była wiara w jednego *Boga*, i była Wolność na świecie. I nie było praw, tylko woła Boga, i nie było panów

i niewolników tylko patryarchowie i dzieci ich.

2. Ale potem ludzie wyrzekli się *Boga* jednego, i naczynili sobie bałwanów, i kłaniali się im, i zabijali na ich cześć krwawe ofiary, i wojowali za cześć swoich Bałwanów.

3. Przeto *Bóg* zesłał na bałwochwalców największą karę, to jest niewolę.

4. I stała się połowa ludzi niewolnicą drugiej połowy, chociaż wszyscy pochodzili od jednego Ojca. Bo wyrzekli się tego pochodzenia, i wymyślili sobie różnych Ojców; jeden rzekł, iż pochodzi od ziemi a drugi od morza, a inni od innych.

Źródło: Adam Mickiewicz, *Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego*, Paryż 1832, s. 5–6.

Przykład stylizacji biblijnej, jaką są *Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego* Adama Mickiewicza, unaocznia nam jej kwintesencję artystyczną.

Twoje cele

- Wyjaśnisz, czym jest stylizacja.
- Wskażesz wybrane rodzaje stylizacji w tekstach.
- Określisz, czemu służą poszczególne typy stylizacji.

Przeczytaj

Pojęcie stylizacji

Przez stylizację rozumiemy świadome i celowe kształtowanie tekstu według obranego wzorca stylistycznego. W poradniku *Polszczyzna na co dzień* pod redakcją Mirosława Bańki można przeczytać:

” D. Zdunkiewicz-Jedynak

ABC stylistyki

W praktyce termin ten jest odnoszony do tekstów artystycznych (rzadziej publicystycznych), w których autor świadomie i jawnie wprowadza do swojej wypowiedzi, mającej własny, odrębny [styl](#), elementy właściwe:

- a) cudzej indywidualnej wypowiedzi,
- b) stylowi jakichś pisarzy, szkół, prądów lub gatunków literackich,
- c) językowi określonych środowisk,
- d) językowi jakichś epok,
- e) innym stylom funkcjonalnym.

Źródło: D. Zdunkiewicz-Jedynak, *ABC stylistyki*, [w:] *Polszczyzna na co dzień*, red. M. Bańko, Warszawa 2006, s. 91–92.

Celem zabiegów stylizacyjnych jest więc m.in. oddanie klimatu opisywanej epoki, środowiska, wywołanie podniosłego nastroju, ośmieszenie, popisanie się umiejętnościami językowymi autora.

Rodzaje stylizacji

W zależności od podstawy stylizacji, wyróżnia się kilka jej rodzajów: [kolokwializację](#), [scjentyzację](#), [kancelaryzację](#), [archaizację](#), [dialektyzację](#), [argotyzację](#), [profesjonalizację](#), stylizację literacką (w tym poetyzację i stylizację biblijną). Trzeba jednak pamiętać, że istnieją różne klasyfikacje stylizacji.

W jednym utworze literackim może wystąpić kilka rodzajów stylizacji, np. w *Lalce* Bolesława Prusa występuje m.in. kolokwializacja, którą posługują się mieszczańscy bohaterowie powieści, stylizacja środowiskowa (niekiedy z nadmiernie wykorzystywaną manierą wprowadzania terminów francuskich i angielskich) – charakterystyczny dla eleganckiego języka środowisk arystokratycznych, ale też elementy dialektyzacji, które można usłyszeć w wypowiedziach Węgiełka.

” Bolesław Prus

Lalka

Zawiązał Wokulskiemu ręcznik na szyi i mydląc mu policzki z szybkością piorunu, mówił dalej:

— W mieście, panie, cicho do czasu, a zresztą nic. Byłem wczoraj z towarzystwem na Saskiej Kępie, ale cóż to, panie, za ordynaryjna młodzież!... Pokłócili się w tańcu i proszę mego pana wyobrazić sobie... Główkę trochę wyżej, [s'il vous plait](#)...

Wokulski podniósł głowę trochę wyżej i zobaczył, że jego operator nosi złote spinki przy bardzo brudnych mankietach.

— Pokłócili się w tańcu — ciągnął elegant błyskając mu brzytwą przed oczyma — i proszę sobie wyobrazić, że jeden chcąc kopnąć drugiego w wystawę — uderzył damę!... Zrobił się hałas... pojedynek... Mnie naturalnie wybrano na sekundanta i właśnie byłem dziś w kłopotcie, bom miał tylko jeden pistolet, kiedy przed półgodziną przychodzi do mnie obrażający i mówi, że nie głupi strzelać się i że obrażony — może mu oddać, byle tylko raz... Główkę na prawo, s'il vous plait... No wie pan, byłem tak oburzony (przed pół godziną), że porwałem faceta za galeryjkę, kolaniem w antresolę i — won! za drzwi. Z takim błaznem strzelać się nie podobna, [n'est-ce pas?](#)

Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, Warszawa 1975.

Archaizacją posługiwał się często Henryk Sienkiewicz, chcąc w ten sposób oddać ducha czasów, które opisywał. Dialogi bohaterów stylizowane są zgodnie z normami

obowiązującymi w epoce, w której umiejscowiona została akcja danej powieści (np. *Potop* – XVII wiek).

” Henryk Sienkiewicz

Potop

Nastąpiła chwila milczenia; wreszcie młody rycerz podniósł wynędzniałą twarz i rzekł:

– Tak jest, miłościwy panie!... Nie delirium przeze mnie mówi, jeno prawda; jam to Chowańskiego szarpał, od której wojny imię moje w całej Rzeczypospolitej zasłynęło... Jam jest Andrzej Kmicic, chorąży orszański...

Tu pan Kmicic przymknął oczy i bladł coraz więcej, lecz gdy król milczał zdumiony, tak dalej mówić począł:

– Jam, miłościwy panie, ów banit, przez Boga i ludzkie sądy potępion za zabójstwa i swawolę, jam to Radziwiłłowi służył i wraz z nim ciebie, miłościwy panie, i ojczyznę zdradził, a teraz rapierami skłuty, końskimi kopytami stratowan, podnieść się niemocen, biję się w piersi, powtarzam: „Mea culpa! mea culpa!”, i miłosierdzia twego ojcowskiego błagam... Przebac mi, panie, bom sam własne dawne uczynki przeklął i z tej piekielnej drogi dawno nawrócił.

I łzy puściły się z oczu rycerza, a drżącymi rękoma począł szukać dłoni królewskiej. Jan Kazimierz zaś dłoni wprawdzie nie cofnął, lecz sposepniał i rzekł:

– Kto w tym kraju koronę nosi, niewyczerpaną winien mieć przebaczenia gotowość, przeto i tobie, zwłaszcza żeś w Jasnej Górze i nam w drodze wiernie służył, a piersi nadstawiał, gotowiśmy winy odpuścić.

– Jednego tylko nie mogę ci zapomnieć, żeś wbrew cnocie tego narodu, podniesieniem ręki na majestat dotąd nieskalanej, ofiarował

się księciu Bogusławowi porwać nas i żywych lub umarłych
w szwedzkie ręce wydać!

Źródło: Henryk Sienkiewicz, *Potop*, Warszawa 1972.

Słownik

styl

(fr. *style* < łac. *stylus* (*stylios*) – rylec do pisania na woskowych tabliczkach, prawd. z gr. *stylos* – słup) – sposób ukształtowania tekstu za pomocą określonych środków językowych (np. składnia, frazeologia, leksyka), które są dobierane ze względu na cel

archaizm

(gr. *archaismós* – przestarzały wyraz) – wyraz należący do minionej epoki historycznej

dialekt

(gr. *diálektos* – rozmowa) – odmiana języka polskiego używana na określonym obszarze głównie przez ludność wiejską, wyróżniająca się swoistymi cechami językowymi; w obrębie dialektu występują gwary, używane na mniejszych obszarach

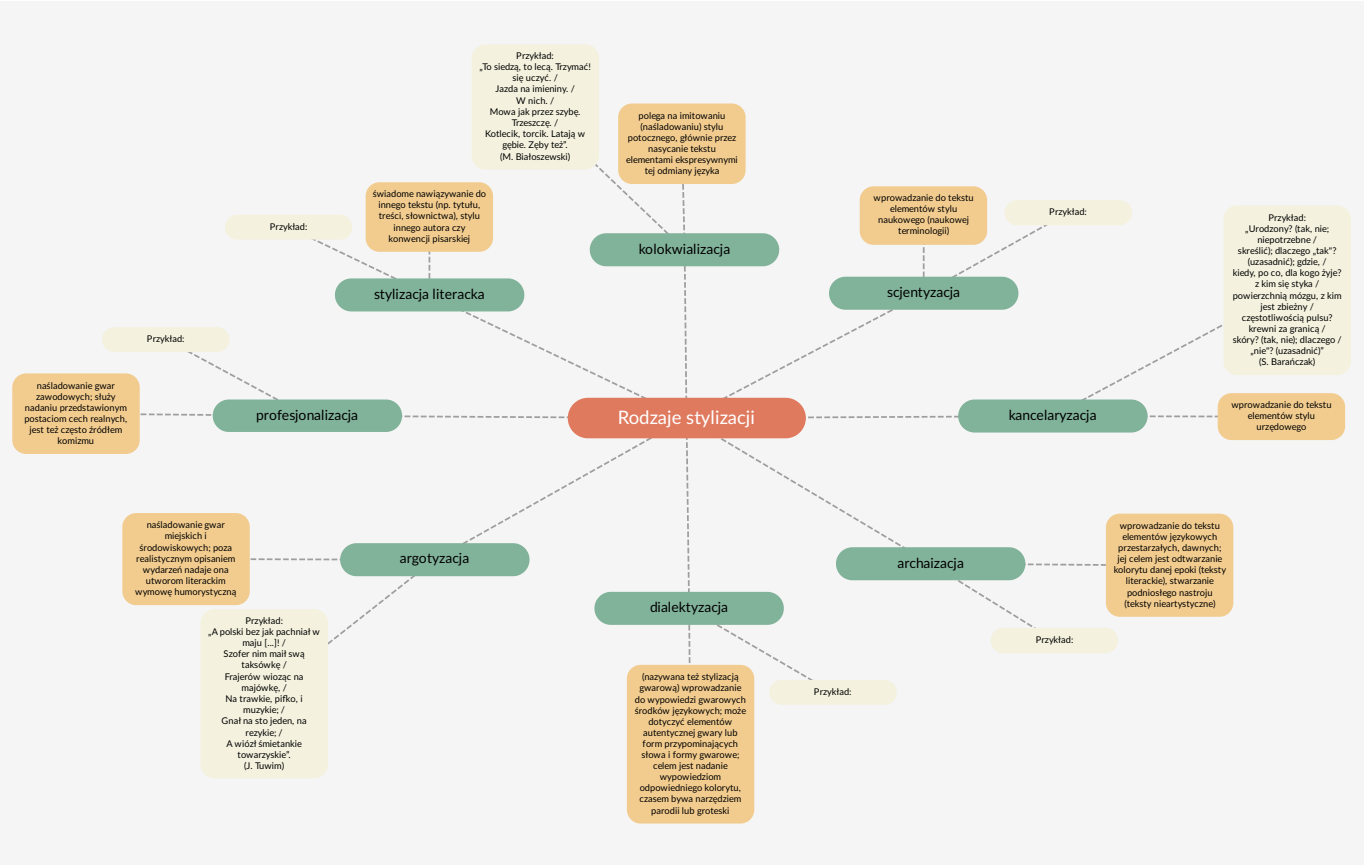
kolokowializm

(łac. *colloquium* – rozmowa) – wyraz potoczny, typowy dla języka mówionego

Mapa myśli

Polecenie 1

Uzupełnij mapę myśli brakującymi przykładami stylizacji.

Polecenie 2

Na podstawie informacji zamieszczonych na mapie myśli określ, z jakim rodzajem stylizacji mamy do czynienia w poniższym tekście.

” Julian Tuwim

Ślusarz

Ślusarz był blady i nienawidził mnie. Uśmiechnął się drwiąco i powiedział:

– Bez holajzy? Jak ja mam bez holajzy loch bajtel kryptować? Żeby trychter był na szoner robiony, to tak. Ale on jest krajcowany i we flauszy culajtungu nie ma, to na sam abszperwentyl nie zrobię.

Źródło: Julian Tuwim, *Ślusarz*, [w:] *Cyganka oraz inne satyry i humoreski prozą, teksty kabaretowe i aforyzmy*, Warszawa 2011.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Określ, czy dane określenie jest: biblizmem, archaizmem czy kolokwializmem. Pogrupuj elementy.

bibilizmy

waćpan

gadać

ociiec

fajny

pocieszyciel Hioba

Eden

salomonowy wyrok

powąta

narobić się

archaizmy

kolokwializmy

Ćwiczenie 2

Określ i zaznacz rodzaj stylizacji występujących w podanym tekście.

” Kazimierz Przerwa-Tetmajer

O Marysi "Dalekiej"

Idem, idem między wierhy - -
graj mi, skrzypko, graj! -
a patrzem se dookoła,
jak syroki kraj.

Patrzem, patrzem dookoła -
brzęc mi, skrzypko, brzęc! -
a wzionbyk to serce moje
do obidwók ręc.

Wzionbyk, wzionbyk serce moje --
zwoń mi, skrzypko ma! -
a cisnonbyk komu do nóg,
kieby było ka...

Źródło: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *O Marysi "Dalekiej"*, [w:] tegoż, *Na Skalnym Podhalu. Wybór*, oprac. J. Kolbuszewski, Wrocław 1998.

☐ kolokwializacja

☐ archaizacja

☐ dialektyzacja

Ćwiczenie 3

Zdecyduj i zaznacz, jaki rodzaj stylizacji językowej został zastosowany w podanym fragmencie *Mistrza i Małgorzaty* Michaiła Bułhakowa.

” Michaił Bułhakow

Mistrz i Małgorzata

W białym płaszczu z podbiciem koloru krwawnika posuwistym krokiem kawalerzysty wczesnym rankiem czternastego dnia wiosennego miesiąca nissan pod krytą kolumnadę łączącą oba skrzydła pałacu Heroda Wielkiego wyszedł procurator Judei Poncjusz Piłat.

Źródło: Michaił Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*, Warszawa 2017, s. 25.

☐ stylizacja biblijna

☐ stylizacja historyczna

☐ stylizacja baśniowa

Ćwiczenie 4

Przeczytaj podany fragment, a następnie uzupełnij poprawnie poniższe zdanie.

” Sylwia Chutnik

Biedne dzieci patrzą na biednych dorosłych

Jednakowoż, i tu chciałabym zwrócić się do chłopców, bo to na mężczyznach spoczywa brzemie ratowania świata od zagłady. Kto, jak nie oni, własną piersią obronią Matkę biało-czerwoną? Kto będzie miał tyle siły w ramionach, aby nieść swój własny krzyż, mianowicie karabin? Na siłowni młodzi panowie włączają na bieżni interwał, kardio, specjalny program spalania kalorii w mózgu. Ćwiczą, przygotowują się na wszelki wypadek. I dobrze, chłopcy, ćwiczcie nadal. Jak wybuchnie powstanie, to przecież dresy będą głównie walczyć, bo intelektualna część młodzieży zacznie pisać wiersze i nagradzane powieści o czasach pokoju.

Źródło: Sylwia Chutnik, *Biedne dzieci patrzą na biednych dorosłych*, [w:] S. Chutnik i in., *Nie pytaj o Polskę*, Kraków 2009, s. 13.

Do tekstu wprowadzono elementy:

☐ stylizacji środowiskowej.

☐ archaizacji i kolokwializacji,

ponieważ

☐ wystąpiły tu wyrazy, które wyszły już z użycia oraz takie, które są typowe dla języka potocznego.

☐ wystąpiły tu wyrazy typowe dla języka sportowców oraz właściwe dla literatury pięknej.

Ćwiczenie 5

Przeczytaj fragment *Lalki* Bolesława Prusa, a następnie określ prawdziwość podanych niżej stwierdzeń.

” Bolesław Prus

Lalka

[...] Panna Izabela wyłamywała sobie palce, ażeby pohamować się od łez, których wstyd jej było nawet w pustce i w nocy.

Wszyscy ją opuścili, z wyjątkiem — hrabiny Karolowej, która, kiedy wezbrał jej zły humor, przychodziła tu i szeroko zasiadłszy na kanapie, prawiała wśród westchnień:

— Tak, droga Belciu, musisz przyznać, że popełniłaś kilka błędów nie do darowania. Nie mówię o Wiktorze Emanuelu, bo tanto był przelotny kaprys króla trochę [liberalnego](#) i zresztą bardzo zadłużonego. Na takie stosunki trzeba mieć więcej — nie powiem: taktu, ale — doświadczenia — ciągnęła hrabina, skromnie spuszczaając powieki. — Ale wypuścić czy — jeśli chcesz — odrzucić hrabiego Saint-Auguste, to już daruj!... Człowiek młody, majątny, bardzo dobrze, i jeszcze z taką karierą!... Teraz właśnie przewodniczy jednej [deputacji](#) do Ojca świętego i zapewne dostanie specjalne błogosławieństwo dla całej rodziny, no a [hrabia Chambord](#) nazywa go [cher cousin](#)... Ach, Boże!

— Myślę, ciociu, że martwić się tym już za późno — wtrąciła panna Izabela.

— Alboż ja chcę cię martwić, biedne dziecko! I bez tego czekają cię ciosy, które ukoić Małżeństwo, Obowiązek może tylko głęboka wiara. Zapewne wiesz, że ojciec stracił wszystko, nawet resztę twego posagu?

— Cóż ja na to poradzę?

— A jednak ty tylko możesz radzić i powinnaś — mówiła hrabina

z naciskiem. — Marszałek nie jest wprawdzie [Adonisem](#), no — ale...
Gdyby nasze obowiązki były do spełnienia łatwe, nie istniałaby
zastuga.

Zresztą, mój Boże, któż nam broni mieć na dnie duszy jakiś ideał,
o którym myśl osładza najcięższe chwile? Na koniec, mogę cię
zapewnić, że położenie pięknej kobiety, mającej starego męża, nie
należy do najgorszych. Wszyscy interesują się nią, mówią o niej,
składają hołdy jej poświęceniu, a znowu stary mąż jest mniej
wymagający od męża w średnim wieku...

— Ach, ciociu...

— Tylko bez egzaltacji, Belciu! Nie masz lat szesnastu i na życie musisz
patrzeć serio. Nie można przecie dla jakiejś [idiosynkrazji](#) poświęcić
bytu ojca, a choćby Flory i waszej służby. Wreszcie pomyśl, ile ty przy
tym szlachetnym serduszk mogłabyś zrobić dobrego rozporządzając
znacznym majątkiem.

Źródło: Bolesław Prus, *Lalka*, Warszawa 1975.

Twierdzenie	Prawda	Fałsz
Autor zastosował w utworze archaizację.	☐	☐
W podanym fragmencie występuje stylizacja biblijna.	☐	☐
Izabela i jej ciotka stosują zwroty wyszukane, by podkreślić swoje arystokratyczne pochodzenie.	☐	☐
Wyrazy obcojęzyczne wprowadzone do dialogu eksponują środowisko, z którego wywodzą się bohaterki.	☐	☐
Narrator pochodzi z tego samego środowiska, co bohaterki.	☐	☐

Ćwiczenie 6

Przeczytaj fragment tekstu Józefa Ignacego Kraszewskiego *Stara baśń*. Określ rodzaj stylizacji, który się tu pojawia oraz w czym się przejawia.

” Józef Ignacy Kraszewski

Stara baśń

Albo to kości, rogu i kamienia nie dosyć? – rzekł stary Wisz, wzdychając. – Był czas, że się ludzie tym obchodzili i dobrze im z tym było... Jakieście wy a drudzy wędrowni podwozić zaczęli swoje błyskotki, niewiasty nam popsuliście, chce im się ziarenek świecących na szyję i iglic gładkich, i guzów, i wszystkich tych zabawek... bez których teraz żadna nie stąpi.

Źródło: Józef Ignacy Kraszewski, *Stara baśń*, Wrocław 2017.

Ćwiczenie 7

Określ i zaznacz funkcję, którą pełni dialektyzacja w podanym fragmencie *Konopielki* Edwarda Redlińskiego.

” Edward Redliński

Konopielka

Cichnie. Za to Szymon Kuśtyk tłómaczo, że może Raba zapatrzyła się na paświsku w któregoś konia, toż krowy na wygonie paso się razem z koniami. Zapatrzyła się i z tego to pomieszanie! A to i krowa zapatrzeć się może, dziwi się Handzia. A czemu nie, toż krowy mądre, prawie jak ludzie, na to Szymon: Czy w wigilie nie gadają ludzkim głosem?

Zapatrzyła się, kiwają mężczyźni głowami, zapatrzyła się! Widzę, lżej się ludziom zrobiło, że sprawa zwyczajna, nic strasznego nima.

I zaczynają wspominać, kto jak zapatrzył się, w co: zapatrzyła się Prymakowa i Jadźka w dzikie świnię jak rano ryła w sadku, zapomniała potem splunąć i dzieciak dziki rośnie, ucieka do boru nocować.

Źródło: Edward Redliński, *Konopielka*, Warszawa 1973.

- ☐ mityzacja świata przedstawionego
- ☐ ukazanie obyczajowości i zabobonów panujących wśród ludzi żyjących na wsi
- ☐ nadanie tekstowi charakteru komicznego

Ćwiczenie 8

Na podstawie powyższych fragmentów wskaż funkcje, jakie pełni stylizacja w literaturze pięknej w zależności od przynależności gatunkowej, okresu powstania dzieła oraz tematyki.

Dla nauczyciela

Autor: Joanna Oparek

Przedmiot: Język polski

Temat: Rodzaje stylizacji w tekście

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

6) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

- 1) rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;
- 2) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Zakres rozszerzony

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 5) rozpoznaje mitologizację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wyjaśni, czym jest stylizacja;
- wskaże wybrane rodzaje stylizacji w tekstach;
- określi, czemu służą poszczególne typy stylizacji.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- praca z tekstem;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel udostępnia uczniom e-materiał i wprowadza ich w temat lekcji.
Wspólne ustalenie celów zajęć i kryteriów sukcesu.
2. Nauczyciel rozpoczyna rozmowę na temat: Czym jest stylizacja językowa i jakie są jej rodzaje? Podsumowując rozmowę, podkreśla, że jest to podstawowa metoda wprowadzenia czytelnika w realia danego środowiska lub określonej epoki.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treściami w sekcji „Wprowadzenie” oraz „Przeczytaj”. Następnie nauczyciel zatrzymuje się na chwilę przy tekście Sienkiewicza. Robi krótki wykład na temat zadań, jakie musiał stawiać sobie Henryk Sienkiewicz, przystępując do odtworzenia realiów i klimatu epoki. Zwraca przy tym uczniom uwagę, że właśnie w języku odzwierciedla się mentalność epoki. Archaizacja języka powieści wymagała więc analizy i odtworzenia całej sfery pojęciowej właściwej dla ludzi baroku. Nauczyciel podkreśla, że Henryk Sienkiewicz miał pełną świadomość, że stylizacja językowa nie jest zabiegiem powierzchownym, ale sposobem dotarcia do istoty rzeczywistości – chciał ukazać umysłowość, emocjonalność i system wartości epoki. Tylko w ten sposób mógł stworzyć wielowymiarowe i przekonujące postaci swych powieści.
2. Uczniowie indywidualnie czytają treści sekcji „Mapa myśli”. Następnie w parach uzupełniają mapę myśli brakującymi przykładami stylizacji. Mogą korzystać przy tym z telefonów z dostępem do internetu.
Polecenie nr 2 uczniowie wykonują indywidualnie.
3. Uczniowie przechodzą do sekcji „Sprawdź się” i wykonują ćwiczenia 1., 2., 3., 4. Wybrane osoby prezentują odpowiedzi, a nauczyciel ocenia i komentuje. Ćwiczenie 5 może zostać wykonane wspólnie (określenie prawdziwości stwierdzeń). Ćwiczenia 6. i 7. uczniowie wykonują indywidualnie, a 8. mogą być wykonane w formie dyskusji moderowanej.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel prosi wybranego ucznia o sformułowanie wypowiedzi ustnej podsumowującej dyskusję (jeśli ćwiczenie 8 było wykonywane wspólnie).

Nauczyciel komentuje lub uzupełnia wypowiedź podsumowującą.

2. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i inicjuje krótką rozmowę na temat spełnienia kryteriów sukcesu.

Praca domowa:

1. Wybierz fragment utworu, w którym odnajdziesz stylizację. Nazwij ją i opisz wpływ tej stylizacji na odbiór utworu.

Materiały pomocnicze:

- *Polszczyzna na co dzień*, red. M. Bańko, Warszawa 2006.
- *Język polski Kompendium*, pod red. M. Derwojedowej, Warszawa 2005.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Mapa myśli” do podsumowania lekcji.